

Uchwała nr 386/2016
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 21 listopada 2016 r.

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 października 2016 roku (pismo DP.ZLS.1201.31.2016.5), projektu ustawy o zmianie ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw, Rada Główna, stosownie do art. 45. ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), uchwała co następuje:

Rada Główna doceniając intencje Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego mające na celu intensyfikację współpracy między jednostkami akademickimi i badawczymi a praktyką w ramach przygotowywanych prac awansowych na stopień naukowy doktora oraz doktora habilitowanego, w tym zwłaszcza jednostkami przemysłowymi, po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw (dalej: Ustawa) wnioskuje o odrzucenie tego projektu w zaproponowanym brzmieniu.

Analizując treść przepisów Art. 13. obowiązującej ustawy stwierdzamy możliwość realizacji celów MNiSW bez proponowanych zmian. Dotyczy to zwłaszcza art. 13 ust.1, który dopuszcza uznanie za rozprawę doktorską pracę projektową, konstrukcyjną, technologiczną lub artystyczną jeżeli rozwiązuje oryginalny problem naukowy lub artystyczny. W opinii Rady obowiązujące przepisy wymagają jedynie odpowiedniego stosowania w praktyce. Nie ma zatem potrzeby ustawowego dzielenia doktoratów na naukowe, przemysłowe, zawodowe czy wdrożeniowe. Z obowiązujących przepisów wynika, że doktorat jest stopniem naukowym i może być przeprowadzony zarówno na podstawie przedłożonej dysertacji, jak i dzieła lub spójnego tematycznie zbioru artykułów. W obecnym stanie prawnym i trybie postępowania w przewodach doktorskich badania mogą realizować cel naukowy lub praktyczny (o oryginalnym charakterze). Mogą być także, a co ważniejsze często są, prowadzone na „zamówienie” przemysłu lub przedsiębiorców, a nawet samorządów (jednostki podległe władzom lokalnym, np. przedsiębiorstwa oczyszczania ścieków). W opinii Rady ustawowe wsparcie prac doktorskich wykonywanych we współpracy z przedsiębiorstwami nie jest konieczne.

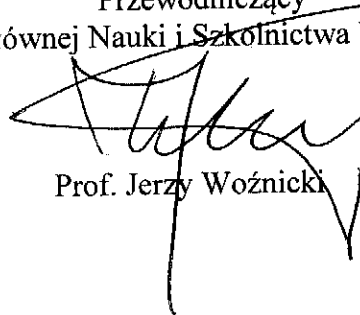
To co mogłoby przyczynić się do zmiany praktyki to ewentualna delegacja dla ministra właściwego ds. nauki i szkolnictwa wyższego do określenia szczegółowych kryteriów i warunków dotyczących regulacji w przywołanym ust.3 art.13.

Podkreślamy, że Rada Główna, w kwietniu 2015 r. z własnej inicjatywy opracowała i przyjęła Raport zatytułowany „Studia doktoranckie i mobilność młodych naukowców”, w którym analizowano m.in. problematykę powiązania tematyki prac awansowych z potrzebami praktyki i sformułowano pożądane przedsięwzięcia mogące poprawiać obecny stan rzeczy. W opinii Rady Głównej zmiany Ustawy należy powiązać z pracami nad nową ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym” i rozpatrywać je kompleksowo.

Jednocześnie Rada Główna zdecydowanie negatywnie odnosi się do propozycji zmiany art. 21a obowiązującej Ustawy, przyznającej rektorom szkół wyższych, dyrektorom instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz dyrektorom instytutów badawczych, prawo do nadawania, w drodze decyzji administracyjnej, uprawnień równoważnych uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego. Rada wyraża stanowisko, że przyznawanie stopni i tytułów naukowych powinno podlegać kontroli środowiska naukowego i jego reprezentacji jaką jest Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Woźnicki

Dodatek do uchwały nr 386/2016 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 listopada 2016 r. zawierający uwagi i propozycje szczegółowe zgłoszone przez członków Komisji Ekonomiczno-Prawnej Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Uwagi szczegółowe:

1. „1. Rozprawa doktorska, przygotowana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego **lub oryginalne opracowanie i wdrożenie [do praktyki] wyników [własnych] badań naukowych** albo oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Ponadto konieczne jest rozstrzygnięcie czy wariant opracowania i wdrożenia wyników badań naukowych do praktyki dotyczy wyników badań własnych czy obcych lub kombinacji własnych i obcych.

2. art. 21a

ust. 5 „Osoba, która uzyskała stopień doktora w Rzeczypospolitej Polskiej lub za granicą i posiada co najmniej pięcioletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności badawczo-rozwojowej oraz posiada znaczące osiągnięcia w zakresie opracowania i **wdrożenia [do praktyki] rozwiązania projektowego, konstrukcyjnego, technologicznego o ponad lokalnym zakresie i względnie trwałym a nie tylko jednostkowym charakterze**, zatrudniona w jednostce organizacyjnej posiadającej uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego , nabywa uprawnienia równoważne uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego na podstawie decyzji:

- 1) rektora – jeżeli jest zatrudniona w szkole wyższej;
- 2) dyrektora instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk – jeżeli jest zatrudniona w instytucie Polskiej Akademii Nauk;
- 3) dyrektora instytutu badawczego – jeżeli jest zatrudniona w instytucie badawczym.

Ust.6. Decyzja, o której mowa w pkt. 1) – 3) powinna podlegać kontroli Centralnej Komisji w okresie do 1 roku. Brak sprzeciwu CK powodował by uprawomocnienie takiej decyzji.

Alternatywnie

6. Centralna Komisja dokonuje okresowej weryfikacji decyzji osób o których mowa w pkt. 1) -3). Negatywna weryfikacja wydanych decyzji powodowała by wstrzymanie na okres 5 lat / odebranie jednostce organizacyjnej uprawnień, o które można byłoby się ubiegać po 3 latach.

3. Nie jest jasny zapis w ustępie 5 art. 21a w brzmieniu „...nabywa uprawnienia równoważne uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego ...”. Chodzi o to czy oznacza to równorzędność stopnia doktora

habilitowanego nabytego w obu reżimach przewidzianych ustawą czy też są różnice a jeżeli tak to jakie?

4. Projektowane brzmienie dodawanego ust. 7a do art. 20 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311) sugeruje, iż jedynie beneficjenci programu „Doktorat wdrożeniowy” mogą być pod opieką promotora pomocniczego nie spełniającego wymogów określonych w art. 20 ust. 7 ww. ustawy, po spełnieniu określonych wymogów. Zdaniem Rady regulacja ta powinna również obejmować pozostałych kandydatów do stopnia naukowego doktora współpracujących z instytucją otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie realizacji rozprawy doktorskiej. Stworzenie możliwości udziału w opiece nad doktorantem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, jest bardzo istotne z punktu widzenia wdrożeniowych rozpraw doktorskich. Obecne brzmienie projektu ustawy różnicuje doktorantów realizujących współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym na tych będących beneficjentami programu „Doktorat wdrożeniowy” i nie będących beneficjentami tego programu. Rada nie widzi podstaw do takiego różnicowania tej grupy doktorantów, z zastrzeżeniem dodatkowego wsparcia finansowego związanego z realizacją programu.
5. Projektowane brzmienie art. 195 ust. 5a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym wyklucza możliwość udziału w kształceniu doktoranta instytucji niezatrudniającego go. Rada pragnie zauważyć, iż ograniczy to możliwość współpracy doktorantów z takimi instytucjami, a np. przyznającymi stypendia, współfinansującymi badania naukowe, udostępniającymi infrastrukturę. Realizacja badań na studiach doktoranckich stanowi istotny element kształcenia ich uczestników. Instytucje otoczenia społeczno-gospodarczego nie zatrudniające doktoranta również powinny zostać objęte projektowaną regulacją.
6. Art. 2 pkt. 4 opiniowanego projektu przewiduje zmianę delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich ostatnio skonkretyzowanego 13 kwietnia 2016 roku. Rada pragnie zauważyć, że proponowane brzmienie art. 201 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym uniemożliwia prowadzenie zajęć dydaktycznych dla doktorantów np. przez lektorów języka obcego, dyplomowanych bibliotekarzy, specjalistów w zakresie nowoczesnych metod i narzędzi kształcenia oraz innych specjalistów nieposiadających dorobku naukowego. Udział tych pracowników w procesie kształcenia na poziomie doktorskim jest istotny ze względu na potrzebę rozwijania kompetencji uniwersalnych (w szczególności wymienionych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6–8). W tym względzie Rada podtrzymuje stanowisko sformułowane w uchwale nr 288/2016 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 stycznia 2016 r. dotyczącej projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich.

7. Projektowany ust. 3h dodany do art. 26 ustawy o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620z późn. zm.) jest wadliwy prawnie. Zgodnie z art. 195 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.) uczelnia nie może prowadzić studiów doktoranckich. Uprawnienia te posiadają jedynie jednostki organizacyjne uczelni lub jednostki naukowe posiadające stosowne uprawnienia do nadawania stopni naukowych.
8. Projektowany ust. 3l dodany do art. 26 ustawy o zasadach finansowania nauki określa uprawnienia doktoranta, będącego beneficjentem programu „Doktorat wdrożeniowy”. Uprawnienia te nie będą przysługiwać doktorantom realizującym pracę doktorską we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, którzy nie zostaną objęci programem (program przewiduje finansowanie nie więcej niż 500 doktorantów). Prawnicy KRD zwracają uwagę na wątpliwości dotyczące możliwości zwolnienia z podatku od stypendiów dla doktorantów realizujących program doktoratów wdrożeniowych.
9. Warto uwzględnić problem związany z otwarciem przewodu doktorskiego przez osoby realizujące badania naukowe, w ramach rozprawy doktorskiej, we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego. Wymogi określone w art. 11 ust. 2 z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311) są trudne do spełnienia przez osoby realizujące badania naukowe objęte tajemnicą np. tajemnicą przedsiębiorstwa.